

DUŠPASTIER – VIDITEĽNÝ SPOLUPRACOVNÍK CHRISTOV V DIELE SPÁSY DUCHOVNEJ PASTVY

Peter KORMANÍK

Úrad metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi na Slovensku, Pravoslávna cirkev
na Slovensku, Prešov, Slovenská republika

„Usiluj sa postaviť pred Boha ako osvedčený, ako pracovník, ktorý sa nepotrebuje hanbiť a správne podáva slovo pravdy“ [2 Tim 2, 15]. Týmto poučením, ktoré sv. ap. Pavel adresuje svojmu učeníkovi Timotejovi, pripravuje ho k službe, v ktorej sa má prejaviť ako učiteľ, kňaz i dušpastier duchovného stáda Christovho. Pre ten istý cieľ Hospodin povoláva aj všetkých pastierov Christovej Cirkvi, o čom ten istý apoštol hovorí: *„A On (t. j. Christos) ustanovil jedných za apoštolov, iných zasa za prorokov a iných za ohlasovateľov Evanjelia, iných za pastierov a učiteľov, aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Christovho tela“* [Ef 4, 11]. Na túto službu v Cirkvi Christovej sa kandidáti kňazskej služby pripravujú najprv v duchovnej škole počas niekoľkých rokov a potom ako kňazi v praktickom pastierstve učia sa poznávať tajomstvá Božieho kráľovstva zvestované svetu najprv Božím Slovom – Isusom Christom a potom zvestované aj sv. apoštolmi, ktorých vysielal do tohto sveta On sám [Mt 28, 19], aby sa stali živými údmi, členmi tohto Kráľovstva, živými kameňmi na budovanie duchovného domu [1 Pt 2, 4], aby učili seba i druhých, *„ako treba žiť v dome Božom, ktorým je Cirkev živého Boha, tento stĺp a základ pravdy“* [1 Tim 3, 15]. Tým, že pastieri žijú pod strechou Božieho chrámu, učia sa poznávať Boha a Jeho svätú vôľu, učia sa, ako užívať sväté a životodarné tajiny, žiť podľa Božích slov a prikázaní, aby sa tak stali horlivými a zbožnými služobníkmi Božieho chrámu, zvestovateľmi Božieho slova, služobníkmi Christovými a správcami Božích tajomstiev [1 Kor 4, 1], zvestovateľmi osvietenia, posvätenia a spasenia duší vykúpených čestnou Krvou Baránka čistého a nepoškvrneného - Christa Spasiteľa [Zj 1, 5; 5, 9].

„Veľkou osobnosťou je ctihodný kňaz, hovorí sv. Ján Kronštadtský, on je priateľom Božím ustanoveným plniť Jeho vôľu. Ak on vykonáva napríklad tajinu, je priamym, blízkym, bezprostredným plniteľom Jeho vôle; keď krstí, plní príkaz Hospodinov: *„Chod'te..., krstite ich...“* [Mt 28, 19]; keď vykonáva tajinu Tela a Krvi – on predstavuje Jeho osobnosť – plní Jeho slovo lásky: *„Toto čiňte na moju pamiatku!“* [Lk 22, 19]; keď učí, tiež plní Jeho priame prikázania; keď pasie, predstavuje seba ako dobrého pastiera a predstaveného pastierov ustanovených Svätým Duchom. Veľkou osobnosťou je kňaz – on je skutočne priateľom Christa,

nebeského Kráľa: „*Vy ste moji priatelia, ak konáte, čo vám prikazujem*“ [Jn 15, 14]. Avšak každý pastier by mal pamätať, že dôstojným pastierom, učiteľom a služobníkom robí ho živá viera v Isusa Christa a láska k Nemu a k Jeho duchovným ovciam. „*Ty si Peter, a na tejto skale...*“ (Mt 16, 18); „*...či ma miluješ*“ [Jn 21, 15-17]. A tak teda prospievajte kňazi Hospodinovi vo viere a láske. „*Nikomu v ničom nedávame pohoršenia (ani v jednom hriechu), aby naša služba bola bez hany*“ [2 Kor 6, 3]. Pamätaj na tieto slová služobník Boha Svätého, ktorý sa štíti aj toho najmenšieho úmyslu srdca k hriechu“. [32]

„Kňaz, hovorí Antonij, metropolita surožský, je človek, ktorého Boh povolal podľa mena a poveril ho zvestovať Evanjelium, kázať slovo pravdy, udeľovať nový život v tajinách: Evanjelium ako dobrú, oživujúcu zvesť o tom, že človeka Boh nezanechal, že Boh verí v neho, a nielen miluje. Milovať možno aj tých, v koho viac neveríme, milovať možno aj s bôľom v srdci vtedy, keď každá nádej vymrela a ostala iba láska. A Boh nielen miluje nás, ale On aj verí v nás: On uveril v nás, keď poslal zomrieť svojho Syna na kríži, aby sme žili; On veril, že nebude zbytočná táto smrť, že ona bude prijatá a tí, ktorí stratili vieru v seba, nájdú ju v tejto Božej viere“. [4]

Také je dušpastierske povolanie, ktoré vždy chápeme ako povolanie sv. prorokov a apoštolov, pastierov a učiteľov, ako sme už spomínali, povolanie veľmi vysoké, vznešené a sväté, ktoré vyžaduje veľké úsilie k jeho naplneniu. Aby sa dušpastieri mohli stať svetlom pre iných, musia najprv sami svietiť, musia byť naplnení svetlom, musia byť osvietení, aby mohli viesť iných, musia sami ísť pevne a stále cestou svätou, cestou úzkou, na ktorú vyzýva Isus Christos [Mt 7, 14], cestou plnou odriekania, sebazaprenia [Mk 8, 34], cestou kríža a sebaobetovania pre druhých. „Byť naozaj dobrým pastierom, hovorí biskup Veniamin (Milov), je kríž krížov. Pastier uprostred veriacich vždy stojí zoči-voči ľudskej márnomyseľnosti, ktorá vníma svoju dôstojnosť a osobné práva, ktorá neochotne sa skláňa k poslušnosti a neuvažuje kriticky. Iní členovia pastvy sú indiferentní k náboženstvu, sú nemravní, mechanickí v činnosti náboženských povinností. Preto je spravodlivé, že na toho, kto hľadá pastierstvo, sú uplatňované starobylé apoštolské slová, že v službe Cirkvi kandidáti kňazstva hľadajú dobrý skutok [porov. Tít 2, 7], t. j. námahu (osl. podvih)“. [53]

Metropolita Antonij Chrapovickij pri stretnutí so seminaristami okrem iného vštepoval im do srdc aj takéto poučné slová: „Bratia, nie chlieb a ani priazeň ovzdušia potrebujú od nás ľudia, oni potrebujú chlieb duchovný alebo kresťanské osvietenie, tak cudzie dokonca vzdelanej ruskej spoločnosti a tým viac vzdialenému prostému národu. Utvrdte svoju myseľ v tom, že iba vy, ktorí máte získať poznanie Božieho zákona, iba vy ste držiteľmi toho lieku, ktorý všetko uzdravuje, ktorý ako jediný môže bojovať s rozožierajúcou svet chorobou

mravného zla, ktoré tvorí základ ziel fyzických. Toto je váš údel, toto je váš kríž...!“ A ako sa k tomu pripraviť?, pýta sa metropolita Antonij. A hneď aj odpovedá: „Prostredníctvom zavedenia vo svojom školskom živote štúdia prikázaní Christových. Nech iní svetskí učenici myslia na jediné zábavy, nech títo mladíci oddávajú sa túžbam svojich srdc a videniu svojich očí. Vy však tak nekonajte. Vy ste vždy povinní mať pred sebou myšlienku o tom, že za každý prežitý deň a čas ste zodpovední nielen pred Bohom a svedomím, ale aj pred tými, komu bolo súdené byť vašou pastvou, vašimi učeníkmi. Každá zlá myšlienka, každá zmyselná (žiadostivá) túžba, ľahostajne konané dielo – toto všetko odráža sa v živote oslabením vôle, otupením citu, toto všetko vnáša ujmu charakteru budúcemu pastierovi a teda aj duchovnému prospievaniu pastvy...“.

[3] Aj spomínaný sv. Ján Kronštadtský o tom hovorí veľmi zrozumiteľne: „Ako ty, zvestujúc lásku, sám prechovávaš nenávisť; zvestujúc pokoru, sám sa vystatuješ? „*Lekár, uzdrav sám seba!*“ [Lk 4, 23] Učiac iných ustanoveným cnostiam, buď nimi preniknutý najprv ty sám, aby si neprepadol prísnejšiemu súdu Božiemu [porov. Mt 23, 14; Mk 12, 40]. „Ty, ktorý učíš iného, sám seba neučíš?“ [Rim 2, 21] [32]

Z uvedených slov tiež vyplýva, že najbližším a najviac očividným prostriedkom k naplneniu tohto povolania dušpastiera je získanie potrebných vedomostí prostredníctvom štúdia, ktoré objíma všetko, čo len môže byť predmetom ľudského poznania. V zmysle slov Christových: „*Buďte teda múdri ako zmije a prostí ako holubice*“ [Mt 10, 16], podobne aj slov apoštola Pavla: „*Všetko skúmajte, dobrého sa držte!*“ [1 Tes 5, 21; 2 Tes 2, 15; 2 Tim 1, 13; 2, 22], budúci dušpastieri nič nenechávajú bez pozornosti, bez povšimnutia, nič nepovažujú za menej dôležité a nepotrebné; zo všetkého sa snažia vyťažiť podobne včele príjemný, voňavý a výživný med. Snažia sa rozumne využívať čas, netratiac ho nadarmo, lebo podľa ap. Pavla „*dni sú zlé*“ [Ef 5, 16]; pred nimi sa im zdá ten čas nekonečný a za nimi akoby nebol. Možno neraz budú žialiť nad strateným časom, avšak žiaden nárek im nepomôže vrátiť ho, lebo stratený čas plynie ustavične a plynie iba dopredu a nikdy sa nevracia späť.

Aby predsa len nezablúdili v tomto labyrinte ľudských vedomostí, je potrebné, aby sa držali viery a lásky a všetkého toho, čo tvorí pomyselnú sprievodnú niť Božieho slova [2 Tim 2, 2]. Ani na okamih nesmú zabudnúť, že prvým a hlavným predmetom ich štúdia, skúmania a uvažovania má byť, v duchu slov apoštola Pavla, sám Christos, ktorý má prebývať v ich srdciach vierou a láskou, majú poznávať Christovu lásku, ktorá prevyšuje každé poznanie: „*Aby Christos skrze vieru prebýval vo vašich srdciach, aby ste tak zakorenení a upevnení v láske mohli so všetkými svätými pochopiť, aká je to šírka, dĺžka, výška a hĺbka, a poznať Christovu lásku, ktorá prevyšuje poznanie, a tak aby ste sa dali naplniť*

celou Božou plnosťou.“ [Ef 3, 17-19] V tom sa majú stále viac a viac rozhojňovať a poučať, aby boli schopní aj iných učiť a duchovne viesť na ceste k večnému životu.

Treba však povedať, že ani jeden vonkajší prostriedok štúdia, hoci by bol ako dôležitý a nevyhnutný, sám osebe neprivedie nikoho k vytúženému cieľu, neučiní nikoho naozaj osvieteným na túto veľkú službu, na ktorú ich sv. Cirkev potrebuje a pripravuje. Je potrebný ešte iný omnoho účinnejší prostriedok vnútorného utvárania, „aby dokonalý bol človek Boží a spôsobilý na všetko dobré“ [2 Tim 3, 17], ako vhodne pripomína ap. Pavel. Tento prostriedok spočíva v čínorodej realizácii kresťanského učenia v osobnom živote, v reálnom obnovení ich ducha podľa obrazu Boha, ktorý ich stvoril. Ide o premenenie celej ich bytosti z padlej, hriešnej na čistú, svätú a nepoškvrnenú, o premenenie celého ich života, zo života telesného na život Bohu podobný a to tak, aby v ich vnútornom a vonkajšom živote odzrkadľovali sa svetlé dokonalosti Isusa Christa, o čom apoštol Pavel píše nasledovne: „Vyzlečte starého človeka s predošlým spôsobom života, ktorý sa sám ničí klamnými zlými žiadosťami, obnovte sa vo svojom duchu a myslení a oblečte si nového človeka, stvoreného podľa Boha v spravodlivosti a svätosti pravdy... Nech z vašich úst nevyjde nijaké zlé slovo, ale iba dobré, na budovanie kde treba, aby počúvajúcim prinášalo požehnanie... Napodobňujte teda Boha ako milované deti a žíte v láske, ako aj Christos miloval nás a vydal seba samého za nás ako dar a obeť príjemnej vône...“ [Ef 4, 22-24, 29; 5, 1-2]. Lebo nie ten je duchovne osvietený, kto prečítal celé Sväté Písmo a naštudoval všetky odtienky teologických skúmaní, ale ten, kto zbožným životom a Bohu podobnými skutkami stvárnil v sebe Christa, ktorý je Prameňom svetla a duchovného umu a poznania. Ozajstné osvietenie a život nemôžu byť oddelené od seba. „V Ňom (t. j. v Christu) bol život a život bol svetlom ľudí. To svetlo sviati vo tme, ale tma Ho nepohltila“ [Jn 1, 4-5], hovorí sväté Evanjelium. „Kráľovstvo Božie nie je v reči, ale v moci“ [1 Kor 4, 20], prízvukuje zas ap. Pavel.

Z kontextu uvedených slov vyplýva pre nás niekoľko závažných otázok: Môže ktokoľvek mať o tomto svetle vernú predstavu, keď predtým neokúsil jeho silu sám v sebe? Keď hovoríme, že reči Isusa Christa sú duch a život, či môže ich pochopiť ten, kto predtým neoživil nimi svojho ducha a svoje srdce? Či môže zdravo uvažovať o tajomstve svojho ospravedlnenia v Christu ten, kto sám ostáva neospravedlnený? Či môže poznať životodarné účinky Božej milosti vo svojej duši ten, kto sám ostáva duchovne starý, odcudzený od Božieho života, kto ostáva synom hnevu a zatemnenia? Či môže hovoriť o prednostiach a blahách Božieho kráľovstva ten, kto sám ostáva mimo neho? Či nie v tom medziiným spočíva pravá príčina toho, prečo poučenia a kázne dušpastierov sú niekedy ako „cvendžiaci kov a zuniaci bubon“ [1 Kor 13, 2], že sú pusté a mŕtve

a iba bezducho a bez zmyslu poletujú mimo uši počúvajúcich, nezapadajú do ich duší, do ich srdc pripravených na prijatie Božieho slova? Odkiaľ sa v kázanom slove môže zjaviť život a sila, ak ich nieta v srdci dušpastierov? Iba vtedy ich hovorené slovo bude živé a činné, ak bude ovlažené silou blahodate Svätého Ducha prebývajúcej v ich dušiach. Iba vtedy môže ich svetlo, ich svetlý obraz života byť priložený ako liečebný balzam na srdce blížneho, keď v ňom bude pulzovať duch pravej kresťanskej lásky, ktorá bez pretvárinky a pokrytectva, v zmysle učenia ap. Pavla, raduje sa s radujúcimi a plače s plačúcimi [porov. Rim 12, 15], duch takej lásky, ktorú vysoko vyzdvihuje nad všetky cnosti spomínaný apoštol Pavel, keď Korinťanom píše: *„Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí, láska sa nevystatuje a nenadúva; nespráva sa neslušne, nehľadá svoj prospech, nerozčuľuje sa, nepočíta krivdy, neraduje sa z neprávosti, ale raduje sa z pravdy; všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa a všetko vydrží. Láska nikdy nezanikne.“* [1 Kor 13, 4-8] Iba vtedy ich poučenie bude prinášať blaho a úžitok a bude prijaté srdcom, keď bude hlboko znieť presvedčením ich vlastného srdca.

Preto stále, aj po rokoch dušpastierskej služby, nádejným prostriedkom k dosiahnutiu plného úspechu v poznaní tajomstiev viery Christovej je pre dušpastierov ich vlastný život podľa viery, čo znamená, že stále sa musia prezentovať pred Bohom i pred svojou duchovnou pastvou svojím bohumilým životom naplneným dobrými skutkami, pravdou a spravodlivosťou. Podstatné nie je to, či vedia spamäti základné pravdy Christovej viery a pravidlá kresťanského spôsobu života; iba v pamäti sú tieto pravdy a pravidlá mŕtve a neplodné; z pamäti skoro vymiznú a nezanechávajú po sebe ani stopy. Dôležité je to, aby tieto pravdy a pravidlá boli prenesené do ich srdca, akoby vytlačené v ich srdci a tam ožili, aby sa stali životom ich ducha a odhalili sa v ich konaniach a skutkoch; to bude verný znak toho, že ani námaha ich duchovných vodcov a učiteľov, ktorí v nemalej miere prispeli k tomuto ich úspechu, nebola daromná a dosiahla svoj cieľ.

Keď sa dušpastieri a kňazi radi cvičia v každodennej askéze (csl. v duchovnom podvihu) a obohacujú svoj duchovný horizont tiež čítaním Božieho slova a užitočných kníh, a zas, naopak, keď zavrhnú s nevôľou tie diela prázdnej fantázie, ktoré sú aj napísané na prázdne, bezobsažné využívanie času, znamená to, že vytvorili v sebe zdravý vkus a schopnosť rozlišovať dobré od zlého. Ak s ochotou prichádzajú do Božieho chrámu, so zbožnou pozornosťou, patričnou úctou a vnútorným srdečným dojatím zúčastňujú sa na cirkevných modlitbách a bohoslužbách, ak sa radi venujú aj súkromnej modlitbe, znamená to, že pochopili duch cirkevných modlitieb a bohoslužieb a že vlastnou skúsenosťou okúsili a poznali sladkosť, blaženosť i užitočnosť modlitby. Ak v konaní dušpastierov nachádzajú sa či objavujú také cnosti, ako sú sebazaprenie,

pokora, skromnosť, poslušnosť, úprimnosť a čistota srdca, ak medzi dušpastiermi navzájom, ale aj medzi dušpastiermi a veriacimi sa stále viac utvrdzuje bratská láska, vzájomná úslužnosť, zhovievavosť, vzájomné odpúšťanie, znamená to, že sú skutočne učenici lásky, učenici Christovi, lebo láska v duchu slov Christových je kritériom patričnosti do lásky Božej, patričnosti ku Christu, čo neustále všetkým - dušpastierom i veriacim - pripomína Spasiteľ slovami: „Podľa toho poznajú všetci, že ste moji učenici, keď sa budete vzájomne milovať.“ [Jn 13, 35]

Lebo inak ako možno poznať v nich učeníkov viery a zbožnosti, ak duch viery a zbožnosti nebude oživovať ich srdce a nebude sa prejavovať v ich želaniach, zámeroch a skutkoch? Preto majú byť dokonalí a spôsobilí na všetko dobré ako učitelia a vodcovia iných k spaseniu. „Budeme žiť tak, píše sv. Ján Zlatoústý, aby sa nehanobilo Božie meno. Nebudeme sa ani naháňať za ľudskou slávou (ani sa tak správať), aby sa o nás vytvorila zlá mienka, ale budeme zachovávať náležitú mieru v tom, aj v druhom. „V nich, je povedané, *javíte sa ako jasné hviezdy vo vesmíre.*“ [Fil 2, 15] Veď na to nás On (t. j. Christos) ustanovil, aby sme boli podobní svetlám, aby sme sa stali učiteľmi iných, aby sme boli medzi nimi (t.j. pohanmi, poznámka naša) kvasom, aby sme chodili medzi nimi ako anjeli, ako dospelí mužovia medzi deťmi, aby od nás dostali požehnanie. Neboli by potrebné slová, keby náš život žiaril na takom stupni. Neboli by potrební učitelia, keby sme sa mohli preukázať takýmito skutkami. Nie, nebolo by už pohanov, keby sme boli ozajstnými kresťanmi, keby sme zachovávali prikázania Christove, keby sme trpezlivo znášali nespravodlivosť a prenasledovanie, keby sme požehnávali tých, čo nás preklínajú, keby sme konali dobro tým, čo nám zle robia...“ [51]

Stovky a tisíce veriacich detí Cirkvi očakávajú a aj v budúcnosti budú očakávať od dušpastierov, ako sme už hovorili, osvetlenie a poučenie na ceste nasledovania Christa, ktorá vedie do Božieho kráľovstva; na nich chcú hľadiť ako na vzor, príklad kresťanského života vo viere a činorodej láske. Ak budú schopní nasýtiť ich duše čistým a zdravým učením viery Christovej, dať im vlastným životom dobrý príklad zbožného života, preukážu tým neoceniteľnú službu sv. Cirkvi a jej veriacim, samotnému Isusovi Christovi a v neposlednej miere aj samým sebe. „Nemali by sme nikdy zabudnúť, radí sv. Ján Kronštadtský ako duchovný pastier všetkým pastierom, že my všetci sme jedno telo a sme povinní nabádať jeden druhého k láske a dobrým skutkom. Obzvlášť my pastieri máme na to pamätať a tak konať. Áno, my máme pamätať, že ak sme svetlí dušou, stojíme pevne vo viere a zbožnosti, vtedy aj naša pastva býva pevnejšia, svetlejšia a čistejšia životom. Ak je hlava svetlá, svetlé sú aj členy a ak sme stmavli dušou od vášní mnohorakých, temnejšie bude aj telo Cirkvi, naša pastva,

pretože je úzka súvislosť medzi hlavou a údmi, medzi hlavou a pasenými (veriacimi)... Ak svetlo v pastierovi tmavne, ono nevyhnutne tmavne aj v pastve – podľa úzkej duchovnej spojitosti jeho s ňou, hlavy s členmi. Pevne stojíš v duševných hrdinstvách, aj oni sú pevní, stojíš na modlitbe a úprimne sa modlíš za nich, aj oni to cítia, posilňuješ sa duchovne, posilňujú sa aj oni, strácaš odvahu, aj oni ju strácajú“. [32] A z druhej strany, ak niekto z nich však pohorší a zvedie slovom alebo skutkom hoci len jedného z týchto mnohých najmenších, ako Christos nazýva svojich bratov [Mt 25, 40], „*lepšie by bolo, aby mu oslí žarnov zavesili na šiju a potopili ho do morskej hlbiny*“ [Mt 18, 6]. Také je výstražné slovo Spasiteľa.

Keď sa teda mnohí záujemcovia o dušpastiersku službu v príhodný čas stali služobníkmi Pánovho prestola, modlitebníkmi a prosebníkmi za veriacich kresťanov Božieho chrámu a prinášajúcich svoje obete i modlitby, keď sa stali vykonávateľmi strašných tajomstiev Božích, pred ktorými s bážňou stoja aj samotní anjeli, mali by slúžiť Bohu so všetkou zbožnosťou, pravdou a spravodlivosťou, slúžiť s láskou a oddanosťou, s horlivosťou Mojžišovou a Pavlovou prihovárať sa pred Bohom za Jeho ľud, s čistotou vlastnou sv. Vasiľovi Veľkému i sv. Jánovi Zlatoústemu konať zmierujúcu obeť Tela a Krvi Christovej za spásu všetkých. Kto však z nich svojou nečistotou, vlašnosťou a necitlivosťou priťahuje nie Božie milosrdenstvo, ale Boží hnev tak na seba, ako aj na veriacich zverených do ich dušpastierskej starostlivosti, vtedy veľa zlodečenie upadne na ich hlavu! Sú predsa ustanovení za pastierov duchovnej pastvy Christovej, pásť Jeho ovce [Jn 21, 16] a nie „*samých seba*“, ako pred takýmto počínaním vystríha Boh starozákonných pastierov prostredníctvom starozákonného proroka Ezechiela a hrozí slovom „*beda*“ [Ez 34. kap.] a potom aj ústami svojho Syna [Mt 23, 13-29].

Pred pastiermi sa vynárajú mnohopočetné a rozmanité duchovné potreby veriacich, ktoré treba naplňovať a uspokojovať ich; odhaľujú sa pred nimi mnohopočetné duchovné rany, no najmä rany hriechu, ktoré treba liečiť. Ak budú v sile preukazovať túto službu Cirkvi Božej a ľudstvu, veľkými poctami ich vyvýši na nebo sám Christos – Hlava Cirkvi! Ak však, ako hovorí zákonníkom a farizejom Christos, vezmú kľúče a zatvoria Kráľovstvo nebeské pred ľuďmi, sami nevojdú do neho a tým, čo by chceli vojsť, nedovolia [porov. Mt 23, 13], vtedy veľký trest si zaslúžia pred súdom Christovým! Nech majú neustále na pamäti strašnú účasť synov izraelských, ktorí boli vychovávaní pri chráme Božom spolu so Samuelom, avšak nepodobali sa a nenasledovali Samuela ani v pokore, ani v bezúhonnosti, ani v čistote srdca, ani v zbožnom slúžení pred svätostánkom Hospodinovým [1Krľ 2, 11 – 36; 3, 1 – 21].

Istotne aj sami súčasní dušpastieri cítia, ako drahocenná je pre nich každá minúta ich pastierskeho života. Keď sa však stále budú učiť pokore, trpezlivosti, sebazapreniu, láske k Bohu a blížnemu, tak tieto blahodarné semená postupne vyrastú na mohutný strom a prinesú hojné plody na Božiu slávu. No ak teraz dajú voľný priebeh takým necnostiam, ako je samolúbosť, ziskuchtivosť, nestálosť, pamätanie na zlo, pomstychtivosť, nesústreďenosť a iné vášne a hriechy, vtedy toto zlé semeno tiež vyrastie v mohutný strom s tým rozdielom, že postupne bude prinášať zlý plod. Blažený je ten, kto už od svojej mladosti berie na seba jarmo pokornej, zbožnej a nepoškvrnenej služby Hospodinovi: pre neho bude ľahké a lahodné jarmo Christove [Mt 11, 30] i v dospelosti.

Dušpastier by mal vopred predvídať a neustále pamätať na to, že jeho činnosť za takých alebo onakých podmienok nemusí byť vždy sprevádzaná úspechom, alebo povedané ináč, musí vedieť, že celé toto dielo bude mať vždy odporcov a aj nepriateľov, rôzne prekážky, životné skúšky i rôzneho druhu pokušenia, na čo Isus Christos upozorňoval svojich apoštolov ešte pred svojimi utrpeniami: „*Ak vás svet nenávidí, vedzte, že mňa nenávidel skôr, ako vás. Keby ste boli zo sveta, svet by miloval, čo je jeho; keďže však nie ste zo sveta, preto vás svet nenávidí. Spomeňte si na slová, ktoré som vám povedal: Sluha nie je väčší ako jeho pán. Ak mňa prenasledovali, budú prenasledovať aj vás. Ak zachovávali moje slovo, budú zachovávať aj vaše. Ale toto všetko budú podnikať proti vám pre moje meno, pretože nepoznajú Toho, ktorý ma poslal.*“ [Jn 15, 18-21] Preto by sa mal každý pastier za všetkých okolností prejavíť ako dostatočne silný muž na pravom mieste, ako Boží služobník, ktorý pevne drží pastierske žezlo a s istotou vedie jemu zverenú duchovnú pastvu, veriac, že všetko môže v Christu, ktorý ho posilňuje. [Fil 4, 13]

Okrem toho treba ešte povedať, že dušpastier má byť na stráži aj svojho duchovného života, nakoľko je to len možné, aby odolával silnému náporu niektorých svojich slabostí a pokušení. A že je ich nemálo, o tom ani netreba príliš veľa hovoriť. Poznajú to veľmi dobre všetci tí, ktorí v tejto službe konajú Božie dielo, ale aj tí, ktorí napomáhajú, aby toto dielo bolo úspešné a malo svoje pozitívne naplnenie v živote všetkých veriacich členov Cirkvi.

Hlavným činiteľom a pôvodcom úspechu pastiera je sám Spasiteľ, ktorý pôsobí vo svojej Cirkvi aj dnes podobne ako v apoštolskej dobe. On aj dnes neustále sprevádza svojich služobníkov a tým aj posilňuje ich apoštolskú a dušpastiersku službu. „*Oni však vyšli a kázali všade, a Pán im pomáhal a potvrdzoval slová znameniami, ktoré ich sprevádzali,*“ [Mk 16,20] z čoho plynie, že pastier nikdy nie je sám vo svojich starostiach a utrpeniach. „*Ved' Boh pôsobí vo vás,*“ píše ap. Pavel filipským kresťanom, *aby ste aj chceli, aj konali podľa Jeho dobrej vôle.*“ [Fil 2, 13] A na inom mieste toho istého listu nás apoštol povzbudzuje osobnou skúsenosťou, keď hovorí: „*Lebo ja som sa naučil vystačiť s tým, čo mám.*

Viem sa aj uskromniť a viem aj v hojnosti žiť. Pre každé polozenie a o všetkom som poučený: Sýtym byť aj hladovať, mať hojnosť aj biedu trpieť. Všetko môžem v Christu, ktorý má posilňuje.“ [Fil 4, 11-13]

Aj všetci súčasní dušpastieri spolu s Christom prekonávajú bolesti a ťažkosti, s Christom, ktorý im sľúbil, že bude s nimi po všetky dni do skončenia sveta [Mt 28, 20]. Ako Isus Christos zvädzal boj so všetkým zlom a hriechom a neustále tak činí aj teraz, tak bojovali aj apoštoli, svätí otcovia, biskupi, kňazi i diakoni počas všetkých storočí a vo všetkých končinách Zeme, kde šírili blahú zvesť Christovho Evanjelia. A aj tí, ktorí ešte len prídu po nich, podobne ako oni budú sa sužovať a trápiť. A vždy ako stále aktuálne budú znieť slová spravodlivého Jóba: „Či údelom človeka na zemi nie je borba? Dni jeho nie sú podobné dňom nádenníka?“ [Jób 7,1] A naozaj, dnešný život je dobou tvrdej borby, dobou ustavičných zápasov. Je však aj dobou práce - obzvlášť pre Božiu Cirkev, ktorá získava svoje víťazstvá za cenu veľkých obetí.

Okrem toho treba pripomenúť, že dušpastier nie je sám staviteľom Božieho domu - Cirkvi. Nie je jediným činiteľom a dokonca ani nie prvým. Existujú iné, vyššie, nebeské faktory. To sú tie, ktoré spolupôsobia a napomáhajú jeho dušpastierskej službe. No hlavnú prácu uskutočňuje najvyšší Pastier, Isus Christos Svätým Duchom. Takto spolupôsobením Božím vykonávajú dušpastieri túto činnosť aj dnes podobne ako v apoštolskej dobe, keď apoštoli seba nazývali poslami Christovými [2 Kor 5, 20], spolupracovníkmi Božími [1 Kor 3, 9], služobníkmi Christovými a šafármi tajomstiev Božích [1 Kor 4, 1], ako sme už uvádzali slová apoštola Pavla. Preto ani Boh nezanecháva svojho pracovníka, ktorý vykonáva Jeho dielo, bez svojej pomoci, bez sily, milosti a útechy. Od neho sa iba žiada, aby bol verný a prejavoval silnú vieru a veľkú pokoru. A z druhej strany, dušpastier má prejavovať aj veľkú trpezlivosť a umenie vedieť čakať. Čakať na vytúžené ovocie svojej práce, na úspech vo svojej službe. Lebo samotné úspechy vôbec nie sú cudzie dušpastierstvu, ako by sa mohlo na prvý pohľad zdať. Ich zárodky tiež rastú a prinášajú svoje ovocie, ako to vidíme aj v Božej prírode a ako nás na to upozorňuje aj Sväté Písmo. My ich možno nevidíme, ale tí, ktorí prichádzajú po nás, ich vidia a zbierajú toto ovocie. Lebo je napísané: „*V tomto je totiž pravdivé slovo, že iný rozsieva a iný žne.*“ [Jn 4, 37] Aj sám Isus Christos posielal svojich učeníkov žať tam, kde On zasial: „*Ja som vás poslal žať, kde ste nepracovali; iní pracovali, a vy ste vstúpili do ich práce.*“ [Jn 4, 38] Okrem toho, podobne ako je to v Božej prírode, ani v tejto duchovnej sfére nemožno prostým okom vidieť pokojný a tichý rast duchovnej sejby. Nemožno pozorovať a sledovať pohyby, chvenia, vzdychy a vnútorné prebúdzania zrodené jednou kázňou alebo jednou výzvou, jedným presvedčivým slovom. Ako je známe, mnohé hriechy ostávajú neznáme, skryté. Prečo nedopustiť aj

možnosť, že aj cnosť, o ktorú sa opiera a ktorou rastie dušpastierska činnosť, má tú zvláštnosť, že sa skrýva pred ľudským zrakom? Niekedy je potrebné čakať desať, dvadsať, ba i viac rokov, aby sme videli jej kvety a ovocie. [8]

Nakoniec, ako vhodne poznamenáva spomínaný autor Christo Dimitrov, dušpastier by mal vedieť rozlišovať ideál od ilúzie, predstavu dokonalosti či vysnívaný cieľ od klamnej predstavy, vidiny. Ideál zostáva, pretože je večný, a ilúzie zanikajú, miznú, lebo sú iba klamnými predstavami o skutočnosti, vidinami, ktoré nemôžu mať trvalé miesto v Christovom ponímaní dušpastierskej služby. Sú to celkom odlišné veličiny a tie sa nezamieňajú a nemiešajú. V opačnom prípade dušpastier, ktorý žije v ilúziách, zažije neodvratné sklamanie. Jeho sila a horlivosť čoskoro oslabnú a zaniknú. Prehnaný optimizmus, ale aj pochybný pesimizmus by sa mali veľmi rýchlo vytratiť zo života dušpastiera a z jeho činnosti, pretože aj jeden, aj druhý sa prehrešujú proti Bohu. [8]

Dejiny dušpastierskej služby počas mnohých storočí však hovoria nielen o mnohých dušpastierskych ťažkostiach, ale aj spôsoboch ich prekonávania a tiež odstraňovania. Ak tieto dejiny majú byť úplné, nesmie tu chýbať podstatná myšlienka o týchto ťažkostiach, totiž, že tieto ťažkosti boli predpovedané našim Spasiteľom a najvyšším Pastierom, Isusom Christom. Jeho slová: „*Či môžete piť z kalicha, z ktorého ja mám piť?*“ [Mt 20, 22] a tiež slová Ním vyslovené pred apoštolmi v predvečer Jeho utrpení: „*Keď prenasledovali mňa, budú prenasledovať aj vás... Na svete máte súženie, ale dúfajte, ja som premohol svet*“ [Jn 15, 20; 16, 33] pripomínajú Jeho učeníkom, budúcim dušpastierom, že tento kalich je plný horkosti, že obsahuje veľa bolestí, utrpení, súžení, neúspechov i prenasledovania. Ten kalich, ktorý On podá svojim apoštolom a ktorý stále podáva všetkým svojim pokračovateľom a dušpastierom, obsahuje rozpory i protiklady, ktoré aj my tak často cítime ako horké byliny alebo tabletky. Podobne ako horké byliny a tabletky, aj tieto utrpenia, súženia a ťažkosti sú potrebné pre ozdravenie tela Cirkvi a jej členov, ktorí sú často slabí a chorí. Blažený Augustín hovorí: „*Presbyterium crux et martyrium est*“, čo znamená, že kňazstvo je kríž a mučenie. Vlastne toto všetko vedel a predvídal svojou osobnou skúsenosťou sám najvyšší Pastier, keď videl, ako farizeji a sadukeji všade stavajú pred Ním stenu prekážok a intríg. Aj svätý apoštol Pavel vo svojich listoch často a dosť podrobne opisuje takéhoto druhu starosti, nočné bdenia a slzy, ktorými sa plní tento kalich horkosti. [2 Kor 11, 23-30 a iné]

No aj napriek všetkým problémom a ťažkostiam apoštol ešte s väčšou horlivosťou pracuje „*pre Pána*“ [Rim 16, 12], ktorý je pre neho životodarným počiatkom. Preto pracuje ešte s väčšou dôverou, aby nakoniec dosiahol veľké

úspechy. Jeho neznepokojuje neúspech s Félixom [Sk 24, 25], tak ako ani Isusa Christa neznepokojuje neúspech svätého Jána Krstiteľa s Herodesom. [Mk 6, 17]

Tieto klasické príklady sú v plnej miere poučné aj pre každého dušpastiera. Aj slová kráľa Dávida: „*Tí, ktorí so slzami rozsievajú, žať budú s plesaním*“ [Ž 125, 5] hovoria o úspechoch a ovoci v tejto službe, ktorá od každého z dušpastierov vyžaduje veľkú duchovnú silu a šľachetnosť citov, vznešenú dušu, ktorá sa modlí, prosí, bedlí, vzdychá a dúfa. [porov. 2 Kor 4, 8-11; Fil 4, 11-13 a iné]

Len tým, že v centre života kresťanského dušpastiera bude sám Christos, zlý duch temnej ľahostajnosti a pesimizmu môže byť navždy vyhnaný z jeho duše. Jeho dušpastierska činnosť prebudí sa k životu a zosilnie. Ťažkosti budú prekonané. A úspechy, dnes sotva pozorovateľné, budú ho zdobiť v blízkej i ďalekej budúcnosti. A hoci by niekedy mal pokušenie si myslieť, že pracuje takmer bez úžitku, jeho zásluhy sa predsa nemôžu stratiť a nikým odňať, lebo sú zapísané v jeho knihe života. Boh ich bude odmeňovať podľa dobrej vôle, preukázanej horlivosti a vytrpených múk: „*Každý dostane vlastnú odplatu podľa vlastnej práce.*“ [1 Kor 3, 8] [8]

SUMMARY

In this article we have pointed out that the classic examples of the Bible are fully instructive for every pastor. The words of King David, "They that sow with tears shall reap with rejoicing," also speak of the success and fruit of this ministry, which requires of every pastor great spiritual strength and nobility of feeling, a noble soul that prays, pleads, watches, sighs, and hopes. Only by placing Christos himself at the center of the Christian pastor's life can the evil spirit of dark indifference and pessimism be banished from his soul forever. His pastoral activity will be awakened to life and intensified. Difficulties will be overcome. And successes, hardly observable today, will adorn him in the near and far future. And though he may sometimes be tempted to think that he is working almost without profit, yet his merits cannot be lost or taken away by anyone, for they are written in his book of life. God will reward them according to good will, zeal shown, and torments endured: "Every man shall receive his own reward according to his own labour."

REFERENCES

1. AMVROSIJ, ep. Mediolanskij, sv. 1908. *Ob objazannost'jach svojaščennoslužitelej (De officiis ministrorum)*. Kazaň. Central'naja Typografija 1908. Moskva – Riga : „Blahovest“, 1995. 380 s. I – XXXI. ISBN 5-87310-020-3.

2. ANTONIJ (CHRAPOVICKIJ), mitr. 1994. *Pastyrskoje bogoslovije*. Svjato-Uspenskij Pskovo-Pečerskij monastyr, 1994. 325 s. ISBN 5-862-88-045.
3. ANTONIJ (CHRAPOVICKIJ), mitr. 2002. *Slova, besedy i reči. O žizni po vnutrennemu čeloveku*. Sankt-Peterburg : Izdatel'stvo „BIBLIOPOLIS“, 2002. 479 s. ISBN 5-7435-0213-7.
4. ANTONIJ, mitr. Surožskij. 2005. *Pastyrstvo*. Vtoroje izdanije. Novyje Mechi 2005. 460 s. ISBN 5-902520-03-7.
5. BOGOSLOV, GRIGORIJ, sv. 1977. 3. slovo. In *Nastol'naja kniga svjaščennoslužitel'a*. T. 1. Moskva 1977, s. 615-648.
6. BROJAKOVSKIJ, S. 1999. *Poučenijskaja i reči na vsevozmožnyje slučaji iz pastyrskoj praktiki*. S.-Peterburg 1904. Repr. izdanije: Lestvica. Moskva 1999. 735 s.
7. *Cerkov v našom vremeni. Patriarch o pastyrskom službenii v sovremennom mire*, s. 47-56. *Pastyri Cerkvi otvečajut na nabolevšie voprosy*. s. 61-76. Moskva 2004.
8. DIMITROV, Ch. 1955. *Pastyrsko bogoslovije : časť I. Obščo ili enorij'sko dušepastyrstvo*. Sofija 1955. 232 s.
9. DJAČENKO, Grigorij: O vzajimnyh otnošenijach pastyrej i pasomyh. In *Polnyj godičnyj krug kratkych poučenij*. T. I. Moskva 1895, s. 19-21.
10. DOSEDĚL, L. 1971. Troj' služba duchovného pastyře. In *Pravoslavnij teologičeskij sbornik III*. Praha 1971, s. 87-96.
11. GERKA, M. Zbožnosť a modlitebnosť pravoslávneho duchovného. In *Pravoslavnij teologičeskij sbornik IX*. Prešov : PBF Prešov, s. 40-53.
12. IAKOV, arch. 1880. *Pastyr v otnošenii k sebi i pastvi*. St. Peterburg 1880. 145 s.
13. ILARION (ALFEJEV), ep. 2005. *Tajinstvo very*. Izdanije četvertogo. Klin : „Christianskaja žizn'“, 2005. 304 s. ISBN 5-933313-015-X.
14. ILARION (ALFEJEV), ep. 2004. *Vy svet mira*. Izdanije vtoroje. Klin : „Christianskaja žizn'“. 2004. 319 s.
15. IOANN (ŠACHOVSKOJ), archiepiskop San-Francisskij. 2007. *Filosofija pravoslavnogo pastyrstva*. Moskva : Svjato-Trojickaja Sergijeva Lavra 2007. 159 s.
16. KIPRIAN (KERN), archim. 1996. *Pravoslavnoje pastyrskoje službenije*. Moskva : Izdatel'stvo Svjato-Vladimirskogo Bratstva. 1996. ISBN 5-900249-14-X.
17. KONSTANTIN (ZAJCEV), archim. 2000. *Pastyrskoje bogoslovije*. Jordanville : Izdanije Svjato-Trojickogo monastyra, 2000. 364 s. ISBN 5-94127-010-0.
18. KORMANÍK, P. 1999. Biblické zdôvodnenie dušpastierstva v Pravoslávnej cirkvi. In *Pravoslavnij teologičeskij sbornik* Prešov : PBF PU v Prešove, 1999, vol. XXII (7), s. 5-17. ISBN 80-88885-72-8.
19. KORMANÍK, P. 1994. Predmet kresťanského dušpastierstva. In *Pravoslavnij teologičeskij sbornik*. Prešov : PBF v Prešove UPJŠ v Košiciach, 1994, vol. XVII (2), s. 63-76. ISBN 80-7097-300-5.

20. KORMANÍK, P. 1995. *Pravoslávne dušpastierstvo I. Základy všeobecnej dušpastierskej služby*. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove, 1995. 243 s. ISBN 80-7097-279-3.
21. KORMANÍK, P. 2001. Pôvod pastierskej služby v Cirkvi. In *Pravoslávny teologický zborník*. Prešov : PBF PU v Prešove, 2001, vol. XXIV (9), s. 45-53. ISBN 80-8068-081-7.
22. KORMANÍK, P. 2001. Nevyhnutnosť pastierskej služby v Cirkvi. In: *Pravoslávny teologický zborník*. Prešov : PBF PU v Prešove, 2001, vol. XXIV (9), s. 54-71. ISBN 80-8068-081-7.
23. KORMANÍK, P. 2006. Úcta k duchovným osobám v poňatí Svätého Písma a svätých Otcov Cirkvi. In *Pravoslávny teologický zborník*. Prešov : PBF PU v Prešove, 2006, vol. XXX (15), s. 58-71. ISBN 80-8068-541-X.
24. KORMANÍK, P. 2007. Dušpastier pred Bohom a Jeho duchovnou pastvou. In *Pravoslávny teologický zborník*. Prešov : PBF PU v Prešove, 2007, vol. XXXII (17), s. 216-222. ISBN 978-80-8068-688-8.
25. KORMANÍK, P. 2007. „Na svete budete mať súženia, ale dúfajte, ja som premohol svet“ (Jn 16, 33). In *Pravoslávny teologický zborník*. Prešov : PBF PU v Prešove, 2007, vol. XXXII (17), s. 223-232. ISBN 978-80-8068-688-8.
26. KORMANÍK, P. 2007. Úspech v dušpastierskej službe a prostriedky k jeho dosiahnutiu. In: *Pravoslávny teologický zborník*. Prešov : PBF PU v Prešove, 2007, vol. XXXII (17), s. 233-241. ISBN 978-80-8068-688-8.
27. KORMANÍK, P. 2009. *Pravoslávne dušpastierstvo II*. 1. vydanie. Gorlice : Vydavateľstvo ELPIS, 2009. 178 s. ISBN 978-83-928613-9-3.
28. KORMANÍK, P. 2010. *Pravoslávne dušpastierstvo III*. 1. vydanie. Prešov : Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove, 2010. 164 s. ISBN 978-80-555-0293-9.
29. KORMANÍK, P. 2010. *Pravoslávne dušpastierstvo IV*. 1. vydanie. Prešov : Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove, 2010. 75 s. ISBN 978-80-555-0283-0.
30. KORMANÍK, P. 2010. *Pastierska starostlivosť o chorých*. 1. vydanie. Prešov : Vydavateľstvo Prešovskej univerzity v Prešove, 2010. 123 s. ISBN 978-80-555-0284-7.
31. KRONŠTADTSKIJ, IOANN, sv. 1894. *Moja žižň vo Christe*. Tom pervyj (400 s.); tom vtorij (429 s.). Moskva 1894. Vtoroje pereizdanie Utica N.Y. U.S.A. 1988.
32. KRONŠTADTSKIJ, IOANN, sv. 2005. *Svojaščenniku*. Moskva : Otčij dom, 2005. 278 s. ISBN 5-87301-128-1.

33. KULJUKIN, archim.. 1901. *Ideja pastyrskago dušepopečenija v Vetchom i Novom Zavete*. Christianskoje čtenie. T. CCXII., časť pervaja i vtoraja. S.-Peterburg 1901.
34. MARINKOVIČ, M. Ž. *Pastyrsko bogoslovije*. Beograd 1970.
35. MORDASOV, V. 1998. *Se daju vam vlast'...* (Lk 10, 19). Sintagma 1998. 192 s. ISBN 5-7877-0047-3.
36. MORDASOV, V. 2003. *Ob iskušeniach, skorbjach, boleznjach i utišenije v nich*. Moskva : Izdatel'stvo „Blahovest“, 2003. 272 s.
37. *Nastol'naja kniga svjaščennoslužitel'a*. Tom 8. Pastyrskoje bogoslovije. Priloženije: Rannechristianskije Otcy Cerkvi. Izdanije Moskovskoj Patriarchii. Moskva 1988.
38. *O dolžnostjach presviterov prichodskich*. Moskva : Izdatel'stvo Sretenskogo monastyrja, 2004. 224 s. ISBN 5-7533-0301-3.
39. *Pastyr duchovnyj. Razjasnenija svjatootečeskija o pastyrjach i pastyrstve*. Moskva : Izdatel'stvo „Sintagma“ pri učastiji izdatel'stva „Palomnik“, 1999. 286 s. ISBN 5-87468-070-5.
40. POPOV, E. 2000. *Pastyrskoje bogoslovije v trech časťjach*. Sankt-Peterburg : Severo-Zapadnyj Centr Pravoslavnoj Literatury „Dioptra“, 2000. 639 s. ISBN 5-85325-030-2.
41. POPOVIČ, M. Atanasije. 1926. *Sveštenik. Savremene dužnosti pastira u parochiji*. Beograd 1926. 254 s.
42. PRUŽINSKÝ, Š. 1988. *Život v Christu. Cirkv ako spoločenstvo viery, jednoty a bratskej lásky*. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Prešove, 1988. 234 s. (Vynikajúca monografia venovaná problematike cirkevnej obci a jej základným príznakom podľa učenia o všeobecnej Cirkvi.)
43. PRUŽINSKÝ, Š. 2006. „Daj pozor na seba a na učenie“ (1 Tim 4, 16). In *Pravoslávny teologický zborník*. Prešov : PBF PU v Prešove, 2006, vol. XXX (15), s. 72-95. ISBN 80-8068-541-X.
44. *Sbornik rešenij nedoumennyh voprosov iz pastyrskoj praktiky*. Sankt-Peterburg : Izdatel'stvo „Znamenije“, 1997. ISBN 5-88029-021-2.
45. SMIRNOV, S. J. 2003. *Duchovnyj otec v drevnej vostočnoj Cerkvi*. Moskva : Pravoslavnyj Svjato-Tichonovskij Bogoslovskij Institut, 2003. 526 s. ISBN 5-7429-0117-8.
46. ŠACHOVSKIJ, I., svjaščennoslužitel'. *Filosofija pravoslavnogo pastyrstva. (Puť i dejstvoje)*. Berlin: Izdanije prichoda sv. ravnoap. kn. Vladimira v Berline, 1935. 167 s.
47. Svjatoho Grigorija Bogoslova Slovo 3. In *Nastol'naja kniga svjaščennoslužitel'a*. Tom 1. Moskva 1977. Priloženija, s. 613-648.

48. ŠAVELSKIJ, G. 1931. *Pravoslavno pastyrstvo*. Sofija 1928. 315 s. [prekl. do češtiny J. Židek]. Chudobín 1931.
49. TICHON, igumen. 1894. *Svjatoje, vysokoje služenije jereja Božija, mirjanina i monacha, dobrovol'noje mučeničestvo*. Moskva : Izdanije vtoroje Afonskago Russkago Pantelejmonova monastyrja, 1894. 241 s.
50. *1380 poleznejšich sovetov baťuški svojim prichožanam*. Sintagma. Moskva 2008. s. 319. ISBN 5-7877-0050-3.
51. *Tvorenija svjatajho otca našeho Ioanna Zlatousty, Archiepiskopa Konstantinopol'skaho*. Tom odinnacatyj. Kniga vtoraja. St.-Peterburg 1905.
52. *Tvorenija svjataho otca našeho Ioanna Zlatousty, Archiepiskopa Konstantinopol'skaho : O svjaščenstve*. Slovo tretie. Tom pervyj. Kniga vtoraja. Izdanie vtoroje. St.-Peterburg 1898. Reprintnoje izdanije. Pravoslavnaja kniga. Moskva 1991, s. 403-484.
53. VENIAMIN (MILOV), ep. 2002. *Pastyrskoje bogoslovije s asketikoj*. Moskva : Izdatel'stvo Moskovskoho Podvorja Svjato – Trojickoj Sergijevoj Lavry, 2002. 350 s. ISBN 5-7789-0147-X.
54. VENIAMIN (FEDČENKOV), mitr. 2006. *Lekciji po pastyrskomu bogosloviju s asketikoj*. Moskva : Pravoslavnyj Svjato-Tichonovskij Humanitarnyj Universitet, 2006. 349 s. ISBN 5-7429-0013-9.
55. WINOGRADOW, W. 1965. *Pastoraltheologie*. Zweites Heft. Munchen 1965. 58 s.
56. ZOZULAK, J. 2000. Pastierska a misijná perspektíva katechetického poslania Cirkvi. In *Zborník z vedeckej konferencie zameranej na pastoračné otázky na tému: Dušpastierska služba na začiatku 3. tisícročia*. Prešov : PBF PU v Prešove 2000, s. 21-37. ISBN 80-8068-024-8.
57. ŽUPINA, M. 1999. Viera a skutky v teologickom pohľade Pravoslávnej cirkvi. In *Pravoslávny teologický zborník*. Prešov : PBF PU v Prešove, 1999, vol. XXII (7), s. 41-50. ISBN 80-88885-72-8.
58. ŽUPINA, M. 2001. Pravoslávna pastorálna psychológia (Stručný náčrt problematiky). In *Pravoslávny teologický zborník*. Prešov : PBF PU v Prešove, 2001, vol. XXIV (9), s. 312-325. ISBN 80-8068-081-7.
59. ŽUPINA, Miroslav: Pokánie a duchovné vedenie pravoslávneho veriaceho kresťana. In: *Pravoslávny teologický zborník*. Prešov : PBF PU v Prešove, 2005, vol. XXVIII (13), s. 81-92. ISBN 80-8068-358-1.

PRIEST - VISIBLE CO-WORKER OF CHRIST IN THE WORK OF SALVATION SPIRITUAL PASTORAL CARE

Peter KORMANIK, emeritus professor, secretary, Office of the Metropolitan Council of the Orthodox Church in Slovakia, Bayerova 8, 080 01 Presov, Slovakia, kormanik@orthodox.sk, 00421517724736

Abstract

The article discusses the demands of pastoral ministry in the Christian Church. Candidates for the priestly ministry prepare for the ministry in the Church of Christ first in a spiritual school for several years and then as priests in practical pastoral ministry they learn to know the mysteries of the kingdom of God, first proclaimed to the world by the Word of God - Isus Christ and then also proclaimed by saint apostles are sent out by Him into this world to become living members, members of this Kingdom, living stones for the building up of the spiritual house, to teach themselves and others. Pastors live under the roof of God's temple, learning to know God and His holy will, learning how to enjoy the holy and life-giving mysteries, to live according to God's words and commandments, so as to become zealous and devout servants of God's temple, heralds of God's Word, servants of Christ and stewards of God's mysteries, heralds of the enlightenment, sanctification, and salvation of souls redeemed by the honorable blood of Christ the Savior. In order to become a light for others, pastors must first shine themselves, they must be filled with light, they must be enlightened in order to lead others, they must themselves walk firmly and steadfastly on the holy way, the narrow way called for by Is Christos, the way full of renunciation, self-denial, the way of the cross and self-sacrifice for others. The most immediate and obvious means of fulfilling this vocation of the pastor is the acquisition of the necessary knowledge through study, which embraces everything that can be the object of human knowledge. The future soul-pastors leave nothing unattended, unnoticed, consider nothing less important and unnecessary; they strive to extract from everything, like the bee, a pleasant, fragrant, and nutritious honey. They try to use their time wisely, not wasting it in vain. They must not forget for a moment that the first and principal object of their study, investigation and reflection is to be, in the spirit of the words of the Apostle Paul, Christos himself, who is to dwell in their hearts by faith and love; they are to know the love of Christ, which surpasses all knowledge.

Keywords

Priest, pastoral care, salvation, church, prayer